

MARIA JESÚS LARIOS, adjunta al Síndic:

"Hi ha d'haver una regulació que garanteixi que a totes les escoles hi hagi colònies"

Entrevista de la revista '[Lleure](#)'

Parlem amb l'adjunta al [Síndic de Greuges per a la defensa dels drets dels infants i els adolescents](#).

Maria Jesús Larios (Barcelona, 1970) és l'adjunta per a la defensa dels drets dels infants i dels adolescents des de 2010. Assisteix el Síndic i exerceix les competències delegades en la protecció dels infants i els adolescents en el context de la Convenció internacional dels drets dels infants. És doctora en Dret per la Universitat de Barcelona (UB) i professora titular de la mateixa universitat. Anteriorment, des d'octubre de 2004, va ser directora d'Afers Socials i Relacions amb el Parlament del Síndic de Greuges per a la defensa dels drets dels infants i els adolescents.

A l'[Informe sobre la pobresa infantil de Catalunya 2012](#) alertava que ja són 285.000 infants els que estan en situació de pobresa a Catalunya. Quines mesures proposa el Síndic de Greuges per evitar la situació de vulnerabilitat d'aquest col·lectiu?

La pobresa és un fenomen creixent en un context de crisi econòmica i trobem que hi ha molts infants en situació de vulnerabilitat. Per això s'han de prioritzar les polítiques transversals i els plans específics adreçats a combatre-la. Calen actuacions intergovernamentals i coordinades entre tots els departaments de la Generalitat que assegurin que tots els drets dels infants siguin garantits, ens hi obliguen la Convenció dels drets dels infants i l'ordenament jurídic català. Per exemple, en l'àmbit escolar s'hi pot fer front amb les beques de menjador, les beques de llibres o les ajudes a les activitats extraescolars. En l'àmbit de la salut, cal garantir que qualsevol infant pugui accedir a tots els serveis, com poden ser els de salut mental. També s'han de millorar les prestacions de caràcter econòmic, com els ajuts a l'habitatge o la renda mínima d'inserció.

En aquest sentit, a l'[Informe dels drets dels infants a Catalunya 2012](#) es denunciava la vulneració de drets bàsics com un nivell de vida adequat, l'accés a l'educació i també al lleure. Quins indicadors alerten de la vulneració del dret dels infants al lleure?

En l'àmbit del lleure ens ho indica l'anàlisi de la realitat. Els infants amb famílies que no tenen capacitat econòmica no fan activitats extraescolars, fan menys ús de les colònies d'estiu i tenen un accés molt més reduït al lleure en general. A vegades l'accés que hi tenen no és normalitzat sinó assistencial. Ens trobem que hi ha unes determinades intervencions que acaben sent utilitzades només per infants que estan en una situació de segregació. Nosaltres entenem que un accés al lleure en condicions d'igualtat és un accés normalitzat, que reflecteixi la pluralitat de la societat, igual que en l'àmbit escolar.

Per què creieu que l'accés al lleure és un dret fonamental que cal preservar?

És bàsic per al desenvolupament d'un infant que pugui jugar, divertir-se i educar-se en el lleure, així està reconegut per la [Convenció dels drets dels infants](#). Però tot i ser un element fonamental per al seu creixement, no està garantit perquè no hi ha consciència que existeix com a dret. Si anem a la [Llei d'Educació de Catalunya](#) o la [Llei de drets i oportunitats en la infància i l'adolescència](#) es fa un reconeixement del dret al lleure en condicions d'igualtat. Però a aquest dret li falta un desplegament, unes polítiques adreçades a la seva garantia.

"Al dret al lleure li falta un desplegament, unes polítiques adreçades a la seva garantia"

Les primeres colònies escolars tenien per objectiu millorar la salut dels infants en risc d'exclusió social. En canvi, avui la crisi econòmica amenaça amb deixar-los exclosos de les colònies. Quines mesures proposeu per tal de garantir aquest dret?

Nosaltres el que demanem és que a l'escola cap infant es quedi sense anar de colònies per raons econòmiques perquè són uns tipus d'activitats que tenen una importància directa en el desenvolupament i l'educació dels nens i les nenes. Fins i tot el Síndic va iniciar una actuació d'ofici sobre aquesta qüestió fa dos anys. No podem entendre que l'autonomia del centre pugui significar que unes escoles de Catalunya facin colònies i altres no i que a les que n'organitzen, depengui de la capacitat econòmica de les famílies que s'hi vagi o no. Perquè no es pot discriminar a un infant perquè els seus pares no li puguin pagar les colònies com tampoc perquè tingui alguna discapacitat. Evidentment hi ha un marge de capacitat de decisió dels centres però hi ha d'haver una mínima regulació que garanteixi que a totes les escoles hi hagi colònies. I si per això s'han de prendre determinades mesures regulatives per garantir determinats drets laborals del professorat, doncs que es prenguin.

Però creu que la comunitat educativa i les institucions són conscients de la importància educativa del lleure?

Cal garantir el dret al lleure amb una regulació que garanteixi un accés, unes condicions i uns recursos a les prestacions d'aquestes activitats. Oi que no deixaríem a un nen sense anar a la classe de matemàtiques perquè no li poden pagar la calculadora? No podem deixar un infant a casa perquè els pares no poden pagar les colònies, s'ha de crear un sistema de beques. També demanem que l'escola s'adapti a les necessitats de tots els infants i no a l'inevitable. I si les colònies no poden ser d'una manera, que siguin d'una altra.

Al novembre Hisenda va advertir les empreses i entitats de protecció a la infància i que ofereixen serveis educatius que havien de pagar un 21 % d'IVA. Fins llavors, aquests serveis havien estat exempts de tributar la taxa. Què n'opina al respecte?

Crec que s'ha de garantir que les famílies puguin accedir als serveis, que els preus siguin ajustats, que es compleixin a tots els centres i que hi hagi ajuts per a les que no els puguin pagar. Entenem que el temps del menjador té caràcter educatiu i ha de ser tractat des d'aquesta perspectiva. Per tant, s'ha de garantir la màxima qualitat i accessibilitat del servei.

"És bàsic per al desenvolupament d'un infant que pugui jugar, divertir-se i educar-se en el lleure, així està reconegut per la Convenció dels drets dels infants"

El maig es va aprovar la LOMCE amb gran part de la comunitat educativa en contra. Com la valoreu des del Síndic?

Hi ha certs aspectes que haurien de ser preservats i enfortits. Per exemple, la igualtat entre la xarxa pública i la privada, la distribució de l'alumnat i la garantia de l'equitat i la igualtat d'oportunitats, que encara no la tenim. La mesura més polèmica i mediàtica, el fet de finançar el dret d'elecció dels centres de les famílies que demanin una escolarització en castellà, seria un pas enrere molt important a les escoles, en què no hi ha una segregació d'alumnes per raons de llengua.

Creu que l'educació està massa polititzada?

Sempre es diu que la millor llei d'educació és la que té el consens de totes les forces polítiques i que l'educació hauria d'estar al marge de les discussions polítiques. A nivell de l'estat espanyol no ha estat així perquè hi ha hagut successives lleis amb els canvis de govern i no és bo canviar de model cada poc temps ni tampoc que les reformes siguin ideològiques. Si l'educació té mancances que s'han de superar amb regulacions noves, s'han de fer amb el màxim consens, amb la màxima participació i amb coneixement del que diu la doctrina científica en matèria d'educació.

La [Fundació Jaume Bofill](#) senyala en un estudi que la jornada compacta de matí agreuja les desigualtats, mentre que l'extensió del temps que es passa a l'escola les redueix. Què opina el Síndic de la implantació de la jornada contínua a secundària?

A nosaltres ens preocupava que no fes més gran la desigualtat i per això hem preguntat al Departament d'Ensenyament com s'està aplicant aquesta jornada, com s'estan decidint (quina participació tenen els consells escolars, els pares i mares dels centres) i amb quines mesures es compensen els canvis. Evidentment, pot provocar que aquells alumnes que no tinguin capacitat per pagar activitats extraescolars estiguin a casa tota la tarda si la jornada compactada no es compensa amb unes activitats extraescolars, amb centres oberts i amb acompanyament. Aquest fet suposaria una vulneració de la igualtat d'oportunitats. Tampoc es poden deixar de tenir en compte els costums o les obligacions de les famílies, els horaris escolars no s'han de supeditar als laborals però sí que l'ideal seria que les jornades de treball també es fessin d'una altra manera.

El 2012 [es va crear la Comissió de la infància](#) per planificar i estudiar les polítiques sobre la infància. Quin balanç en fa?

La Comissió de la infància era una necessitat des de feia molt de temps perquè no hi havia una comissió per a aquest col·lectiu especialment vulnerable. Nosaltres consideràriem més adequat que fos legislativa, com ho són les altres sectorials, i no només de seguiment. Per tant, és una comissió de debat i d'informe.

Sembla que en la ciutadania en general i en la joventut en concret hi ha una desafecció creixent vers les institucions i tendeixen a organitzar-se en nous moviments que precisament defugen de la institucionalització. Creu que està fonamentada la desafecció? Com es podria combatre?

Un dels reptes és que les institucions siguin més obertes i més properes i que sempre hi hagi una participació real, també durant els quatre anys de mandat. Molts adolescents i joves veuen que les institucions els són llunyanes perquè allò que realment els preocupa no hi està suficientment discutit. Haurien de tenir-hi formes d'accés, poder-hi fer propostes, que fossin debatudes i que rebessin una resposta. Les institucions també s'han d'adaptar a les seves necessitats i demandes. El dret a la participació dels joves a vegades sembla que comenci als 18 anys, quan el tenen des de sempre i se'ls ha de reconèixer adaptat a les seves capacitats.

El Síndic defensa els drets dels nens, nenes i adolescents a través de les queixes presentades per la ciutadania o d'actuacions d'ofici.

Els [infants, joves o adults](#) poden fer-li arribar les [consultes](#) o les [queixes](#) sobre la vulneració d'un dret per part d'una institució pública o d'una empresa que presti un servei

general per tal de demanar la seva actuació, que és gratuïta.

- **Web:** www.sindic.cat
- **Telèfon gratuït:** 900 124 124
- **Adreça** [Passeig Lluís Companys, 7](#) (Obert de 8.30 a 19 h de dilluns a divendres).
- **Visites a poblacions catalanes** El Síndic també es desplaça dos dies a la setmana a diferents punts del país.